

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Filosofie
Studijní program: Filosofie
Studijní obor (kombinace): Filosofie humanitních věd

Symboły v Homérově eposu Odysseia

Symbols in Homer's epic Odysseia

Bakalářská práce: 10-FP-KFL-0027

Autor:

Gabriela PROKOPOVÁ

Podpis:

Adresa:

Bukovany 19

471 18, Pihel

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Milan Exner, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
48	0	0	5	12	0+1 CD

V Liberci dne: 21.04.2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra filosofie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Gabriela Prokopová
adresa: Bukovany 19, Píhel 471 18
studijní obor (kombinace): Filosofie humanitních věd
Název BP: **Symboly v Homérově eposu Odysseia**
Název BP v angličtině: **Symbols in Homér's epic Odysseia**
Vedoucí práce: Doc. PhDr. Milan Exner, Ph.D.
Konzultant:
Termín odevzdání: 30. 4. 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 9. 4. 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): GABRIELA PROKOPOVÁ

Datum: 19. 5. 2009

Podpis:

Název BP: Symboly v Homérově eposu Odysseia

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Milan Exner, Ph.D.

Cíl: Systematika a třídění symbolů podle zadané metody.

Požadavky: Izolovat a systematizovat symboly v Homérově Odysseii podle metody dané monografií: Milan Exner - Struktura symbolična.

Metody: Vyhledávání, třídění, systematizace, zobecnění.

Literatura: EXNER, Milan. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy. Liberec: Bor, 2009.
GOODMAN, Nelson. Jazyky umění: nástin teorie symbolů. Praha: Academia, 2007.
FRYE, Northrop. Anatomie kritiky: čtyři eseje. Brno: Host, 2003.
BORECKÝ, Vladimír. Pozorování symbolu. Praha: Triton, 2003.
CASSIRER, Ernst. Filosofie symbolických forem II. Praha: Oikoymenh, 1996.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 21.04.2010

Gabriela Prokopová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Doc. PhDr. Milanovi Exnerovi, Ph.D. za jeho pomoc, trpělivost, rady při zpracování bakalářské práce a také za poskytnutí důležitých materiálů potřebných ke zpracování daného tématu. Dále bych chtěla poděkovat svým rodičům, Zorce a Petru Prokopovi, za jejich podporu a za to, že mi umožnili studovat.

Anotace

Tématem této bakalářské práce jsou symboly v Homérově díle *Odyssea*, jejich izolování a systematizace podle metody dané monografií: Milan Exner – *Struktura symbolična*. Práce je zaměřena nejen na vyhledávání symbolů, ale také na jejich třídění, systematizaci a zobecnění. Stručně jsme zde rozepsali život a dílo Homéra. Také jsme se věnovali archaickému Řecku, jak se v něm žilo a co ovlivňovalo každodenní život lidí. Pozornost jsme věnovali také mýtu, uvedli jsme hlavní typy mýtu a snažili jsme se vysvětlit, proč byl mýtus pro archaického člověka tak důležitý. Hlavním záměrem práce bylo představit symboly. Proč se symboly vyskytují a jaká je jejich funkce. Ze symbolů, které se vyskytují v Homérově eposu *Odyssea*, jsme vytvořili tabulky. Hlavním cílem práce bylo porovnání získaných tabulek a vyvození závěrů.

Klíčová slova: Homér, *Odyssea*, Bohové, Mýtus, Múzy, Symboly, Archetypy, Matka, Otec, Anima, Animus.

The theme of this Bachelor's work are the symbols in Homer's epos *Odyssey*, their isolation and systemizing in accordance with the method indicated in the monograph *Structure of Symbolism* by Milan Exner. The work is not only focused on seeking symbols, but also on their sorting, systemizing and generalization. We itemized in brief Homer's life and work. We followed the archaic Greece as well; how it was going to live there, what influenced everyday life of people. Our attention was also paid to the myth, mentioning the major myth types and trying to explain why the myth was so important for an archaic man. The primary intention of the work was to introduce symbols, why symbols occur and what their function is. We formed tables from the symbols encountered in Homer's epos *Odyssey*. The main objective of this work was to compare the obtained tables and to draw conclusions.

Key words: Homer, *Odyssea*, Gods, Myth, Muse, Symbols, Archetypes, Mother, Father, Anima, Animus.

Das Thema dieser Bachelor-Arbeit sind Symbole im Werk *Odyssee* von Homer, ihre Isolierung und Systemisierung nach der in der Monografie *Struktur vom Symbolismus* vom Milan Exner aufgezeigten Methode. Die Arbeit orientiert sich nicht nur an Aufsuchen der Symbole, sondern auch an ihre Sortierung, Systemisierung und Verallgemeinerung. Kurz haben wir hier das Leben und Werk von Homer aufgeschlüsselt. Auch haben wir dem archaischen Griechenland gewidmet, wie es dort lebte und was tägliches Leben der Menschen beeinflusste. Wir haben unsere Aufmerksamkeit ebenfalls dem Mythos gewidmet, hauptsächliche Typen von Mythos angegeben und gesucht aufzuklären, warum der Mythos für archaische Menschen so wichtig war. Die wichtigste Absicht der Arbeit war, die Symbole vorzustellen. Warum die Symbole auftreten und wie ihre Funktion ist. Aus den im Epos *Odyssee* von Homer erscheinenden Symbolen haben wir die Tabellen erstellt. Das Hauptziel der Arbeit war, die gesammelten Tabellen zu vergleichen und die Schlüsse abzuleiten.

Die Schlüsselwörter: Homer, *Odyssea*, Die Götter, Der Mythos, Die Muse, Die Symbole, Die Archetypes, Die Mutter, Der Vater, Die Anima, Der Animus.

Obsah

1. Úvod	Chyba! Záložka není definována.
2. Homér (Homéros)	10
2.1. Ílias	11
2.2. Odyssea	11
2.3. Nesmrtelní bohové a smrtelníci	13
2.4. Rodina a mír	15
2.5 Múzy, démon a thymos.....	15
3. Mýtus	18
4. Symboly	20
5. Archetypy – vnitřní a vnější triangulum	23
5.1. Archetyp Self	23
5.2. Archetyp matky	24
5.3. Archetyp otce	28
5.4. Archetyp dítěte	32
5.5. Archetyp anima	33
5.6. Archetyp animus	37
6. Srovnání.....	42
7. Závěr.....	45
8. Seznam použitých zdrojů	48

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá symboly v Homérově díle *Odyssea*. V první řadě se snaží vysvětlit, co to vlastně symboly jsou, jak je můžeme poznat a k čemu nám slouží. Jako metody jsme používali vyhledávání, třídění, systematizaci a zobecnění. K izolaci a systematizaci symbolů nám pomohla metoda daná monografií: Milan Exner – *Struktura symbolična*. Poté co jsme symboly vyhledali, tak jsme je roztřídili mezi jednotlivé archetypy a dále pak mezi 19 vrstev. V *Odysseii* jsou obsaženy pouze archetypy matky, otce, animy a anima. Archetyp Self a dítě se zde nevyskytují. Z takto roztříděných symbolů nám vznikly tabulky, z kterých jsme již byli schopni vyvodit závěry. Problematika symbolů se nevyskytuje pouze v literárních dílech, ale můžeme na ni pohlížet i z hlediska výtvarného umění.

Dále jsme se v této práci zabývali samotným autorem *Odysseii*, tedy Homérem. I když bylo velmi těžké o něm cokoli napsat, protože o Homérovi se do dnešní doby nic přesného neví. Dnes už se můžeme jen dohadovat, zda opravdu žil, či jestli je autorem eposů *Ílias* a *Odyssea*. I přes tyto komplikace jsme se snažili poskytnout alespoň nějaký náhled na Homéra, jeho rodinu a život. Pro úplnost jsme ještě shrnuli děj obou autorových děl a dodali jsme o nich pár informací, co se týká jejich kvality a využívání ve starověkém Řecku.

Pro dokreslení toho, v jakých podmínkách Homér žil a tvořil, jsme uvedli i nejdůležitější součásti dané doby, mezi které můžeme například zařadit bohy, Múzy a démony.

Dalším tématem, které jsme v této práci rozpracovávali, byl mýtus. Důvodem je, že pro archaického člověka byl velmi důležitý. Je nedílnou součástí kultury a zároveň ji pomáhá utvářet. Velmi podstatnou vlastností mýtu je to, že dává lidem vysvětlení a umožňuje jim předvídat a předpovídat, což je důležitou složkou pro přežití, jak už fyzické, tak psychické.

Dlouho si lidé mysleli, že řecká kultura byla první a až později se ukázalo, že nejen že nebyla první, ale už vůbec nebyla jediná a nejvyspělejší ve své době. Avšak musíme uznat, že i přes toto zjištění jim vděčíme za mnohé. Na druhé straně, Řecko vděčí za mnohé

Homérovi¹. Je považován za učitele všech Řeků, za nejstaršího a také nejvýznamnějšího básníka. Každý člověk si v Homérově díle najde mnoho věcí, které může obdivovat, uznávat a mít rád.

¹ Homér, jak se uvádí v knize Řecký člověk a jeho svět, byl v antickém Řecku považován za nejdůležitější zdroj vzorů jednání a pokladnici hodnot.

2. Homér (Homéros)

I když se o Homérovi napsalo již mnoho studií a knih, tak pro nás stále zůstává tajuplným. Nevíme jestli je to opravdu skutečná osoba, jestli žil, kde žil, nevíme nic o něm, o jeho rodině ba ani nevíme, jestli je opravdu autorem obou eposů. Vede se mnoho diskuzí, které autorství obou eposů vylučují, avšak tento problém je mimo rozsah této práce. „*O básníku Homérovi se jako první zmiňuje ve svém díle filozof Xenofanés (asi 570 – 480 př.n.l.). Řecký historik Hérodotos (asi 480 – asi 425 př.n.l.) tvrdí, že se Homér narodil kolem roku 850 př.n.l. Citují jej mimo jiné velcí filozofové, Platón (asi 428 – 348 př.n.l.) a Aristotelés (384 – 322 př.n.l.). Bez ohledu na tak významné odkazy nebyly však žádné důkazy o Homérovi nikdy nalezeny.*“² Nejčastěji se uvádí, že Homéros, což je řecký tvar jeho jména, žil na přelomu 8. – 7. století př.n.l. „*Navzdory všem nejasnostem se už ve starověku ustálila základní podoba Homérova životopisu. Údajně byl synem jistého Kleanaxe a kýmské pradleny Krétheidy, která se později provdala za Fémia do Smyrny. Homéros byl nějakou dobu námořníkem (dostal se až do Etrurie a Hispánie), a při návratu do Smyrny si léčil oslabený zrak na Ithace, kde se od přítele Mentora dozvěděl o Odysseových dobrodružstvích. Brzy zcela oslepl, a aby se nějak uživil, složil své první verše. Pobýval na ostrově Chiu, kde se ho ujal pastýř Glaukos, později se stal vychovatelem v rodině jeho pána. Tehdy se oženil. Na Chiu pak složil většinu svých básní (kromě Íliady a Odysseie se mu přičítalo autorství Homérských hymnů a satirické Žabomyší války). Po rozšíření obou eposů ho Athéňané pozvali k přesídlení do svého města, cestou však zemřel na ostrově Iu.*“³ Tento životopis je pouze ilustrační, protože, jak už jsme uvedli, názory nejen na Homéra, ale i na jeho život se velmi liší. Jako příklad odlišností můžeme uvést dohady o jeho slepotě. Tento životopis pracuje s tím, že oslepl, ale existují i názory, které uvádějí, že nebyl slepý, že byl rapsód⁴ a přednášel své básně z paměti. Jediné, v čem se velká většina autorů knih a studií o Homérovi shoduje, je místo jeho úmrtí, tedy že zemřel na ostrově Iu. Homér měl i své následovníky, což by mělo předpokládat jeho existenci. Jeho následovníci se nazývali Homérovci. Údajně to byli jeho příbuzní, ale také

² McCARTY, N. TRÓJA: mýty a skutečnost o záhadném městě, str. 9.

³ VOLNÝ, Z. Toulky minulostí světa – druhý díl, str. 151.

⁴ Rapsód byl podle Slovníku cizích slov starořecký přednášeč epických básní.

obdivovatelé a rapsódi, kteří jeho básně přednášeli. Tito jeho následovníci jsou geograficky umístováni na Chios, kde Homér složil většinu svých děl.

2.1. Ílias

Ílias je epos o Trojské válce, o dobývání Tróje, o bájných řeckých hrdinech a o legendárním trojském koni. Homér popisuje pouze události desátého měsíce devátého roku. Trojská válka byla důsledkem toho, že Paris, což byl trojský princ, měl vybrat nejkrásnější bohyni. Volbu měl mezi Hérrou, Athénou a Afrodítou. Paris si vybral Afrodítu, protože mu slíbila, že mu pomůže získat nejkrásnější ženu té doby. Problém byl ten, že nejkrásnější ženou té doby byla manželka Spartského krále Helené. Paris Helenu unáší do Tróje, čímž na své město i sebe přivolává pomstu řeckých vojsk. Vojska, která po deset let obléhají Tróju, vede Agamemnón, mykénský král. Na obou stranách zahyne nespočet bojovníků, včetně Achillea. Agamemnónova vojska už začínají podléhat tomu, že Trojské hradby nikdy nepokoří, když hrdina Odysseus vymyslí lest s Trojským koněm. Trojského koně postaví ze zbytků lodí, dovnitř se ukryjí nejjudatnější bojovníci a zbytek vojáků předstírá, že odplouvá od Tróje. Trójané se radují a myslí si, že Trojský kůň je dar pro Athénu, což byla patronka města a tak koně vtáhnou za městské brány a nechají ho stát uprostřed města. V noci se však vojsko, které bylo jen ukryto za útesy, vrátí a bojovníci, kteří byli ukryti v Trojském koni, jim pomohou překonat hradby. Ráno již není po slavné Tróje ani památky, jediné co zbylo, jsou hořící trosky.

2.2. Odyssea

Odyssea je epos o návratu bájného hrdiny Odyssea z Trojské války zpět do rodné země Ithaky, skrze veškeré nástrahy, které mu sesílají bohové z Olympu, především Poseidón, bůh moří, kterého si Odysseus poštvál proti sobě tím, že oslepil jeho syna Kyklópa. Odysseus bloudil po mořích a po cizokrajných zemích celých deset let. Domů se však z válečné výpravy vrátilo jen velmi málo udatných bojovníků a na některé čekala smrt až

doma, jako například na Agamemnóna, kterého zabil milenec jeho ženy. Odysseus a jeho chrabří spolubojovníci museli projít několika Istmami a nástrahami. Jak už jsme uvedli, museli se postavit Kyklópovi Polyfémovi nebo je čarodějka Kirké proměnila ve vepře a Odyssea si chtěla vzít za muže. Dostali se až na samý práh světa, k podsvětí, kde hledali bájného věštce Teireisiáse, aby jim dal radu, jak se dostat domů. Překonali Skyllu i Charybdis i bájně uchvatitelky Harpyje, které překonali jen díky tomu, že Odysseus svým mužům zalepil uši voskem a sám se nechal přivázat ke stěžni. Jeho spolubojovníci z hladu pobili a snědli kusy z Hélliova stáda a tak na ně byla seslána hrozná bouře, která jejich loď rozmetala na kusy a jediný, kdo se zachránil, byl Odysseus. Úplně vyčerpaný dorazil k zemi Fajáků, kde ho našla princezna Nausikaá a odvedla ho do paláce jejího otce Alkinoos. Ten doufal, že by se z Odyssea mohl stát budoucí zeť, avšak jediným přáním chrabrého Odyssea, bylo vrátit se domů. Tak mu Alkinoos vypravil koráb, který ho měl zaručeně dopravit domů, protože Fajáci byli ti nejlepší mořeplavci. Fajáci skutečně dopravili Odyssea na jeho rodnou Ithaku. Pallas Athéna, která se rozhodla, že Odysseovi pomůže, protože si myslela, že již vytrpěl mnoho útrap, se proměnila za Mentóra a dávala rady jak jemu, tak jeho synovi Télemachovi. Odyssea proměnila ve starce a vyslala ho za věrným sluhou, pasákem stád, Eumaiem. Tam se Odysseus setkal i se svým synem Télemachem a dal se mu poznat. Poté spolu vymysleli pomstu zpupným ženichům. Odysseus nejdříve poslal zpět do města Télemacha a poté se vydal na cestu i on. Došel až ke svému domu a v podobě žebráka se dostal dovnitř. Podle jeho jizvy na koleni, kterou mu způsobil kanec, ho poznala jeho chůva, avšak donutil ji přísahat, že ho neprozradí. Télemachos, na radu svého otce, vyhlásil souboj, kdy se měli nápadníci jeho matky pokusit napnout luk, který dokázal napnout jen Odysseus. Nikomu ze ženichů se to nepovedlo, jediný kdo to dokázal, byl Odysseus v podobě žebráka. Po tom, co ten luk napnul, ho Pallas Athéna proměnila zpět do své podoby a spolu s ním, Télemachem a pastýři potrestali zpupné nápadníky smrtí. Po tomto boji se Odysseus setkává i s Pénélopeiou, která nejdříve nechce uvěřit tomu, že se Odysseus vrátil, avšak později ho poznává.

Homérské eposy *Ílias* a *Odyssea* jsou nejstaršími literárními památkami řeckého, dokonce evropského kontextu v absolutním měřítku. Homérské eposy byly často přepisovány a tak se dá předpokládat, že v sobě mají určité nesrovnalosti či chyby. Kolem 7. století př.n.l. se Homérské eposy staly natolik slavnými, že ostatní pokusy o tvorbu eposů téměř ustaly. Děti se na nich učili číst a psát a byly též významným zdrojem mravního ponaučení. Dalo by se říci, že Homérové eposy byly pro antický svět stejně důležité, jako je Bible důležitá pro křesťany. Byly veřejně recitovány při slavnostních příležitostech a lidé v nich velmi často hledali pomoc či radu, když si s něčím nevěděli rady. „*S Iliadou vstupuje do básníkovy vidění lidského života prvek objektivnosti a nezaujatosti. Bez něj by poezie sloužila jen různým společenským cílům, propagandě, zábavě, zbožnosti nebo poučení, s ním získává autoritu, již od dob Iliady nikdy neztratila, autoritu, která podobně jako autorita vědy vychází z vidění přírody jako neosobního řádu.*“⁵ Tímto začínají evropské dějiny kultury. „*Odysseia stojí u zrodu jiné tradice, jelikož přináší epiku návratu: příběh je romancí o hrdinovi, který šťastně unikne neskutečným nebezpečím a objeví se v pravý čas, aby se ujal své nevěsty a zhatil plány zlosynům.*“⁶ Oba tyto eposy mají velmi vysokou literární úroveň a složitou literární strukturu. Tyto díla jsou komplexně strukturovaná a pracují s otevřeným koncem, jejich preciznost byla odrazovým můstkem pro další autory a můžeme říci, že díky tomuto se mohla evropská literatura vyvinout až do dnešní podoby.

2.3. Nesmrtelní bohové a smrtelníci

Homér ve svém díle rozděluje svět smrtelníků a nesmrtelných bohů, jejich postavení je jasně dané, každý z nich má svůj úděl, svoje pravomoci a svou oblast působení. V antickém Řecku bylo na bozích závislé naprosto všechno, od úrody počínaje přes plození potomků a úspěchem v boji konče. V boji totiž nebylo bez přízně bohů možno uspět. Bojovníka mohli oslabit, vmést mu prach do očí, zahalit ho dýmem, ochromit mu údy či ho oslepit, zkrátka ho úplně paralyzovat. Bojovat jen vlastními silami, bez jejich pomoci bylo považováno za velmi těžké ba dokonce naprosto nemožné. Bohové zkrátka ovlivňovali

⁵ FRYE, N. Anatomie kritiky: čtyři eseje, str. 372.

⁶ FRYE, N. Anatomie kritiky: čtyři eseje, str. 372.

životy všech smrtelníků a mezi jejich přízní či zatracením byla jen tenká hranice, kterou se každý smrtelník bál překročit a proto bohy uctívali a snažili se jim nezprotivit. Bohové se vyskytovali ve zvířatech, např. v holubicích, orlech, supech, lvech, ale svoji vůli vyjadřovali prostřednictvím šumění listů, či blesky, zemětřeseními i bouřkami, jak na souši, tak na moři. Bohové řeckého pantheonu byli neustále obdarováni dary a oběťmi, čímž si smrtelní lidé snažili získat a udržet jejich přízeň. Obětovalo se vždy tomu z bohů, kdo byl nejvhodnější pro splnění daného přání či tužby.

Řeční bohové nesídlili na nebesích, jak tomu bývá zvykem, ale své sídlo měli na nejvyšší hoře Řecka, na Olympu, který byl zahalen v mracích. Proto se nám může zdát, že řeckému člověku byli bozi mnohem blíží, než je tomu v jiných kulturách. *„Bohové byli sice nesmrtelní, vládli nadpřirozenými silami, měli však také své slabosti a špatné stránky. Ty se velice podobaly slabostem obyčejných lidí. S lidmi byli ve velmi úzkém styku, často zasahovali do jejich osudů, měli své oblíbence, ale dokázali i malicherně nenávidět.“*⁷

Řecký pantheon vypadal následovně: Zeus, což byl vládce všech bohů a jeho manželka Héra, s kterou měl tři děti, Ares, Héfaista a Hébu. Vedle Héry měl však potomky i s jinými ženami, které mohly být i smrtelnicemi, např. Apollón, Hermés, Athéna. Synem Dia byl i nejslavnější řecký hrdina Héraklés. Za vládce moří vybral Zeus svého bratra Poseidóna. Za vládce podsvětí určil Zeus svého druhého bratra, Háda, který měl za ženu Persefoné. V Homérově eposu Odyssea se nám může zdát, že na některých místech je Odysseus zbožťován, svou podobou je přirovnáván k bohům, je stavěn na stejnou úroveň s nimi, ale není tomu tak, nikdy ho Homér nepostaví tak vysoko, aby se vzdálil obyčejným smrtelníkům, aby měli smrtelníci pocit, že se pro ně stal nedosažitelným, že už není jedním z nich. Dokonce ani nepřijme nabídku od bohyně Kalypsó, aby s ní zůstal na jejím ostrově a stal se po jejím boku nesmrtelným.

„Voda u Thaléta a vzduch u Anaximena hrají jako božský element stejnou roli, kterou Homér vyhrazuje Ókeanu a Diovi. Stejně jako Ókeanos jsou počátkem všeho, γενεσις παντεσσι, a stejně jako on také obklopují svět, jemuž vytyčují hranice, περιρατα, aniž by přitom je samotné cokoli obklopovalo či omezovalo. Zároveň jsou ale stejně jako Zeus

⁷ AUGUSTA, P. HONZÁK, F. Dějiny starověkého Řecka a Říma, str. 8.

*nejmocnější, χρατιστοι, a skrze toto χρατος řídí vesmír: podřizují jeho budoucnost zákonu, jehož nevyhnutelnost, αναγκη, je obsažena v jejich přirozenosti.*⁸

2.4. Rodina a mír

Další věcí, která je z Homerských eposů zřejmá, je jeho stav k rodině a k vztahům v ní. V Iliadě se kvůli tomu, že Paris unese krásnou Helenu, manželku Spartského krále Meneláa, rozpoutá desetiletá Trojská válka, která je ukončena až Istí s Trojským koněm. Homér však ve své podstatě byl spíše příznivcem míru. A v Odyssei se Odysseus přes veškeré útrapy, které mu sesílají bohové a on je nucen je snášet, snaží o návrat do jeho rodné země Ithaky, k jeho krásné a moudré ženě Pénélopei a svému synovi Télémachovi. I když ho po cestě potkává mnoho útrap i krásných žen, jeho srdce vždy patří a směřuje jen k rodině. V Hádově sídle, tedy v podsvětí, se setkává dokonce se svou matkou a po návratu do Ithaky navštěvuje i svého otce. Též Odysseus nikdy nepochybuje o tom, že jeho žena na něj věrně čeká⁹.

2.5 Múzy, démon a thymos

Homér ve svých eposech oslavuje múzy, říká, že to co přichází do jeho pera je darem múz. Když múzy i inspirace jsou mimo naši bytost, tak i ty verše přicházejí do naší mysli zvnějšku, přicházejí sami, je to inspirovaný proces. V Homérově době nepatřily verše autorovi, tímto se dostávala poezie do blízkosti věštění, dalo by se říci do blízkosti posvátna. Múzy byly považovány za třetí oko básníkovy. Homér dával přednost osobnímu nadání před úsilím a cvičením. Pro Homéra bylo velmi důležité, aby byl příběh zaznamenán, což v antickém Řecku znamenalo, aby byl příběh předán v ústní podobě. *„To, co je paměťhodné, přetrvává díky tomu, že je to „slyšeno“ jako kleos. Nejhorším osudem, který může v Homérovi postihnout muže, je zahynout akleés, bez toho, aby*

⁸ VERNANT, J-P. Hestia a Hermés: studie k duchovnímu světu Řeků, str. 182.

⁹ Jak se uvádí v knize Řecký člověk a jeho svět je Homérova interpretace manželství celkově pozitivní. Odysseia stojí na znovushledání manželů a manželství bylo i důvodem Trojské války.

*zanechal příběh, který uchová jeho paměť uvnitř lidského společenství.*¹⁰ Na toto spílá Télémachos, když říká, že by pro něj bylo mnohem lepší, kdyby Odysseus zahynul u Tróje, spolu se svými spolubojovníky a přáteli. Kdyby totiž zahynul tam, tak by byl uctíván se všemi poctami, které by zachoval i pro svého syna Télémachu. O jeho příběhu by se vyprávělo. Zatímco když bloudí Odysseus po celém světě a Télémachos neví, jestli je naživu, či ne, tak ho nápadníci jeho matky Pénélopei neuctívají tak, jak by si zasloužil.

I když bylo předávání příběhu v ústní podobě velmi důležité, Řekové přikládali ještě větší důležitost tomu, co bylo viděno. „*Vidění bylo chápáno jako prvotní oblast poznání i citu.*“¹¹

¹² „*Jakkoli si Homér přeje, abychom „viděli“ velké skutky světa eposu „okouzlenýma (thauma, thambos) očima, nepochybuje o tom, že skutečným nástrojem komunikace a paměti je mluvené (a zpívané) slovo.*“¹³ V antickém Řecku byli pěvci velmi oblíbení. Na všech slavnostech jim bylo předáváno slovo a oni pak prostřednictvím svých písní zprostředkovali své znalosti dějin, bájných příběhů a příběhů hrdinů.

V té době byly všechny výjimečné úkony připisované působení démona, což je nejstarší náboženský substrát, ještě dlouho před fází, kdy nastupují na scénu božstva a představa personální duše. Například v Íliadě je Achilleus bez sebe díky působení démona, což je psychická invaze, člověk přestává být normální, za což může ten démon, který je však mimo naši osobu a kontaktuje se s námi v oblasti thymos. „*Thymos snad kdysi mohl být primitivní „duší-dechem“ nebo „duší-životem“, v Homérovi však není ani duší ani (jako u Platóna „části duše“). Zhruba a povšechně jej lze popsat jako orgán cítění. Thymos sděluje člověku, že se teď má najíst a napít nebo že teď má porazit nepřítele.*“¹⁴ Thymos je jakási životní energie, to co z člověka vyzařuje, jiskra. Každý člověk má jen jeden thymos. Prostřednictvím thymos do nás vstupuje, archaičtí lidé toto centrum umísťovali do hrudi, na prsa. Jestliže mám vztek, tak to není moje vůle, to ten thymos mi diktuje, protože do mě vstoupil démon a ten se mě snaží ovládat. „*Homérský člověk má však sklon nevnímat*

¹⁰ VERNANT, J-P. Řecký člověk a jeho svět, str. 163.

¹¹ VERNANT, J-P. Řecký člověk a jeho svět, str. 168.

¹² V knize Řecký člověk a jeho svět uvádějí, že oko je místem touhy, již básník považuje za cosi, co vyzařuje z oka milované bytosti nebo se nachází v oku objektu lásky.

¹³ VERNANT, J-P. Řecký člověk a jeho svět, str. 174.

¹⁴ DODDS, E. R. Řekové a iracionálně, str. 31.

*thymos jako část sebe, dostavuje se obvykle jako nezávislý vnitřní hlas.*¹⁵ Emoce byly chápány jako tělové.

Múzy nebyly pro archaického člověka vůbec samozřejmé, zaváděli je k symbolům. Tím, že se Múzy ani Bohové neukazují každý den, tak nás to jejich zjevení zavádí do posvátna. Pro archaického člověka to nebylo považováno za symboly, protože v této tradici žili, avšak my, v dnešní době, toto za symboly považujeme. V dnešní době je to považováno za symboly, protože bohové i Múzy jsou chápány mimo náš svět.

¹⁵ DODDS, E. R. Řekové a iracionálně, str. 32.

3. Mýtus

Homérové eposy vycházejí z mýtů. Mýty jsou považovány za nejstarší formu vyprávění. „Mýtus začíná tím, že do nerozlišeného „indiferentního“ bytí zavádí určité difference, že je člení na různé významové okruhy.“¹⁶ Jak uvádí Luďka Hrabáková, lze mýtus charakterizovat jako posvátné vyprávění zachycující myšlenkový svět našich archaických předků odrážející základní zákonitosti lidského života, způsob, jakým lidé vnímali a chápali svět po tisíciletí. Mýtus je výsledkem působení kulturní tradice a kulturní kontinuity a zároveň je nástrojem, který přenos tradice a udržení kulturní kontinuity zajišťuje. Mýtus je vždy nedílnou součástí dané kultury, je to její obraz a zároveň ji utváří. „Mýtus je historicky nejstarší formou vyprávění, jakou známe. Souvisí úzce s rituálem a hmotnými artefakty, jež člověk produkuje. Jedná se o komplexní znakovou strukturu, kde artefakt představuje vizuální rovinu, rituál rovinu pohybovou a mýtus rovinu slovní.“¹⁷

Existuje několik hlavních typů mýtů, které se liší tím, co je jejich námětem. Jako příklad uvádí L. Hrabáková mýty kosmogonické¹⁸, antropogonické¹⁹, teogonické²⁰, heroické²¹, etiologické²² a eschatologické²³. Nejznámějším příkladem teogonického mýtu je Theogonia od Hésioda, která pojednává o zrození bohů. Za nejpočetnější skupinu mýtů jsou považovány hrdinské neboli heroické mýty, do nichž se zařazují i Homérové eposy Ílias a Odyssea.

V Řecku nebyl mýtus pod kontrolou duchovní vrstvy, kněží, naopak byl v rukou pěvců, díky čemuž mohlo docházet ke změnám a inovacím. Mýtus má jednu nezastupitelnou funkci a tou je, že lidem dával vysvětlení, umožňoval jim pochopit dané situace a především jim dovoľoval předvídat a předpovídat, což lidem už odedávna umožňovalo

¹⁶ CASSIRER, E. Filosofie symbolických forem – Mytické myšlení, str. 97.

¹⁷ EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 84.

¹⁸ Kosmogonické mýty popisují a vysvětlují původ a vznik světa.

¹⁹ Antropogonické mýty obsahují popis stvoření člověka nebo vzniku lidstva.

²⁰ Teogonické mýty vyprávějí o původu a zrození božstev.

²¹ Heroické mýty neboli hrdinské mýty popisují hrdinské skutky, bitvy, války, v nichž vystupují mytičtí předkové a hrdinové.

²² Etiologické mýty neboli mýty původu vyprávějí o příčinách, původu a podstatě některých zvyků a jevů, o založení sídel, měst nebo států, příchodu národů do určité lokality.

²³ Eschatologické mýty přinášejí vizi zániku světa nebo daného společenství.

přežít. „*Jak málo v mytickém myšlení existuje pevný rozdíl mezi snem a bděním tak málo se v něm nalézají ostrý řez, který by odděloval sféru života od sféry smrti. Jejich vztah není vztahem bytí a ne-bytí, nýbrž vztah dvou stejnorodých, homogenních částí jednoho a téhož bytí. Pro mytické myšlení neexistuje žádný určitý, jasně vymezený moment, v němž přechází život do smrti nebo smrt v život.*“²⁴

Pro mýtus je velmi podstatný jazyk, díky němuž se může mýtus předávat z generace na generaci. „*Mýtus a jazyk se navzájem stále dotýkají – jejich obsahy se navzájem nesou a podmiňují. Vedle kouzla obrazu stojí kouzlo slova a jména, které představuje integrující součást magického vidění světa.*“²⁵ Archaický člověk mýtu bezmezně důvěřoval, pro něj to byli pravdivé příběhy. Toto pojetí však nebylo samozřejmé ve starověkém Řecku, kde se mezi příběh a autora stavěly ještě Múzy, jimiž byla dána pravdivost příběhu. Toto chápání Múz přerušuje až Hésiodos, který uvádí, že Múzy znají mnoho příběhů a dokážou o nich hovořit, avšak je tu možnost, že budou lhát a vymýšlet si.

²⁴ CASSIRER, E. *Filosofie symbolických forem – Mytické myšlení*, str. 56.

²⁵ CASSIRER, E. *Filosofie symbolických forem – Mytické myšlení*, str. 60.

4. Symboly

Symbolično se nám vynořuje z mýtů. Jak uvádí L. Hrabáková, je symbol v nejobecnějším významu předmět, znak nebo jev sloužící k označení jiného předmětu, znaku či jevu. Jeho podstatou je tedy zástupná role – symbol stojí místo předmětu nebo jevu, který je označován. V jiných pojetích je však touto charakteristikou označován znak a symbol je považován za entitu, která odkazuje k hlubšímu významu než pouze k tomu, co přímo označuje, tímto pojetím se zabýváme v této práci. Právě toto odlišení symbolu od znaku je závislé na subjektivním názoru pozorovatele. Symboly nejsou mimo náš svět, mimo naši realitu, ba naopak jsou její nedílnou součástí. Kdyby se symboly v naší realitě nevyskytovaly, tak bychom nemohli nic sdělit, či pochopit. Důvodem je, že celé naše myšlení a komunikace se odehrává v symbolech. Fungují jako spojovací celek mezi námi, naším vědomím a realitou.

Obrovské síly a všudypřítomnosti symbolu v našem duševním životě si povšiml švýcarský psychoanalytik Carl Gustav Jung, který hledal a nacházel spojitost mezi mytickými obrazy a snovými představami²⁶ svých pacientů. Ve své teorii archetypů odhalil obrovskou sílu symbolů a jejich důležitost, neboť je na ně vázána naše vnitřní energie. Tato teorie vysvětluje až magickou přitažlivost symbolů i to, proč některé symboly tak uchvacují a vzbuzují zájem až k fascinaci. Vztahují se totiž k lidskému nevědomí, hovoří ne k lidskému rozumu, ale k emocím.

„Symboly jsou transformátory energie duševních událostí a duševního prožitku lidí. Následující aspekty a zkušenosti mají pro pochopení symbolů základní význam: obraznost, psycho-dynamika, symboly vzdělávání (formace), celistvost.“²⁷ Symboly přestávají být symboly ve chvíli, kdy se stanou skutečnými entitami. Symboly jsou chápány jako monadické znaky, u kterých musíme dospět k jejich skrytému významu. Jsou chápány jako zástupné označení. Symboly jsou uloženy hluboko v nás. Už i archaický člověk

²⁶ Jungovo pojetí snových obrazů, či představ bývá označováno jako restituční, což rozebírá Vladimír Borecký ve své knize Porozumění symbolu.

²⁷ JUNG, C. G. Lexikon Jungscher Grundbegriffe, str. 157.

symbolizoval. Díky používání symbolů se mohla ustálit například i řeč, protože každý artikulovaný zvuk měl charakter symbolu. Z těchto artikulovaných zvuků poté mohlo vzniknout slovo a i to má symbolický charakter. „*Symbolično povstáva z řeči a v řeči také mizí.*“²⁸ Díky uplatnění symbolů v řeči se může potencionálně každé slovo stát symbolem. Symbolem může být jakákoli věc, zvíře i člověk, např. lidská bytost, zvířata, rostliny, avšak velmi důležitá je podmínka, že daná věc musí mít monadickou strukturu. Jelikož mají symboly monadickou strukturu, jsou produktem symetrického myšlení, čímž se liší od metafor. Díky tomuto rozdělení můžeme říci, že jsou symboly příznačné pro mýty, zatímco metafory pro fikci. Symboly jsou akčními entitami v textu, jsou to hybatelé.

Symboly vedle naší reality, či literárního textu, můžeme nalézt i ve výtvarném umění, tedy v obrazech. „*Aby obraz zobrazoval, musí fungovat jako obrazový symbol, tj. mít roli v systému, v němž denotace závisí výhradně na obrazových vlastnostech symbolu. Obrazové vlastnosti by mohly být zhruba vymezeny volným rekurzivním popisem.*“²⁹ Symboly, ať už se vyskytují kdekoli, nejsou samozřejmé, nezobrazují sami sebe, vždy se jedná o něco hlubšího, o něco zakrytého, vždy nám něco symbolizují. „*Nejazykové systémy od jazyků, zobrazení od popisu, obrazové od verbálního a malby od básní se liší především nedostatkem rozlišitelnosti – tedy hustotou (a z ní plynoucí naprostou absencí artikulace) – symbolického systému. Nic není zobrazením samo o sobě, status zobrazení závisí na symbolickém systému. Obraz v jednom systému může být v jiném systému popisem. Zda je denotující symbol zobrazením, nezávisí na podobnosti s tím, co denotuje, ale na jeho vztazích s ostatními symboly daného systému. Systém je zobrazivý, jen když je hustý, a symbol je zobrazením, pouze náleží-li ke skrzaskrz hustému systému nebo k husté části systému hustého jen částečně. Takový symbol může být zobrazením, i když nic nedenotuje.*“³⁰ Zobrazení závisí na vztazích mezi symboly a ne na vztazích mezi symbolem a tím, co daný symbol označuje. Určitá část autorů si myslí, že je velký rozdíl mezi jazykovým symbolem a zobrazujícím. Jak uvádí Nelson Goodman, klíčový rozdíl spočívá ve vztahu symbolu k ostatním symbolům denotačního systému.

²⁸ EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 194.

²⁹ GOODMAN, N. Jazyky umění: nástin teorie symbolů, str. 47.

³⁰ GOODMAN, N. Jazyky umění: nástin teorie symbolů, str. 176.

„Pojem symbol označuje libovolnou jednotku literární struktury, kterou lze vydělit za účelem kritického zkoumání. Pokud lze v kritické analýze oddělit jednotlivé slovo, frázi nebo obraz se zvláštním odkazem (jak se symbol obvykle chápe), jde o symbol.“³¹ Čím lépe známe literární dílo nebo i třeba obraz, tím více mu rozumíme. Frye uvádí, že můžeme odlišovat vnější symboly, například kříž a národní vlajku, jež samy o sobě nemají žádnou hodnotu, jsou však znaky nebo ukazateli něčeho existenciálního a symboly vnitřní, jež zahrnují umělecká díla.

Pojem symbol jako archetyp vysvětluje Frye následovně: symbol je v tomto pojetí chápán jako sdělitelná jednotka, již nazývám archetypem: typickým nebo opakujícím se básnickým obrazem. Za archetyp považuji symbol, který spojuje jednu báseň s druhou a který tak pomáhá sjednotit a integrovat naši literární zkušenost. Protože archetyp je sdělitelný symbol, archetypální kritika se zabývá především literaturou jako společenským faktem a jako modem komunikace. Symboly jsou základními entitami, pro nás, jak už jsme uvedli, jsou symboly vše, co se nenachází v našem světě.

³¹ FRYE, N. Anatomie kritiky: čtyři eseje, str. 89.

5. Archetypy – vnitřní a vnější triangulum

Jak uvádí Milan Exner, jsou archetypy akční entity, jsou to nenázorná emoční a sémantická centra, kolem nichž se seskupují univerzální symboly. Archetypy o sobě jsou tedy nevědomé antropomorfní vzory symbolů, jsou považovány za metapsychologické entity. Jejich hodnota nemá danou terminologii, je pouze modelová. Archetypy se dají dělit na vnitřní archetypové triangulum a vnější archetypové triangulum. Vnitřní archetypové triangulum obsahuje archetypy Self, matky a otce a vnější archetypové triangulum obsahuje archetypy Dítěte, animy a anima. Každý archetyp dále dělíme na devatenáct vrstev. „Vnitřní triangulum determinuje strukturu hodnot, z nichž každý z nás vychází, vnější triangulum naproti tomu strukturu hodnot, o něž usilujeme, ke kterým směřujeme a v nichž toužíme završit své bytí.“³²

5.1. Archetyp Self

Self je chápán jako jádro, které je obsaženo v každém z nás. Edith Jacobsonová definovala SELF jako souhrn tělesné a psychické osoby. Dále jej definovala jako nevědomou, předvědomou a vědomou intrapsychickou reprezentaci tělesného a duševního self v systémovém egu. Self a já jsou ve stejném vztahu jaký je vztah mezi vědomím a nevědomím. V procesu označování je aktivní to nevědomé v nás. Symboly Self jsou vnitřní a vnější. „Vnitřní symboly Self se neodchylují od osy Já-Self a označují nás samotné jako subjekty. Já, vybavené sebecitem, je pociťuje jako virtuální součást sebe, své perspektivy vnímání a prožívání světa. Vnější symboly Self se odchylují od osy naší subjektivity a promítají se do objektů. Znamená to, že jako takové nejsou vědomé, jejich charakteristikou není sebecit, ale soucit.“³³ Symboly Self se v Homérově eposu Odysseia nevyskytují, protože nikde v textu není znázorněn názor autora, jeho chápání dané situace či jeho prožitek. Homér pouze popisuje děj, není v něm nijak začleněn.

³² EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 290.

³³ EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 298.

5.2. Archetyp matky

„Matka představuje druhý pól symbiotické diády, jejíž osou je protoself.“³⁴ Pro každé malé dítě je jeho matka naprosto primární, stává se hlavním prvkem dětského vnímání. Své postavení si udržuje i tím, že je dítě na matce naprosto závislé, ta se stará o jeho výživu a pečuje o něj. I u archetypu matky nalezneme její pozitivní a negativní stránku. Pozitivní stránka je podpora a výživa dítěte, zatímco jako negativní stránku bychom mohli označit ovládnutí, incest a v neposlední řadě touhu po usmrcení dítěte. Je nutné odlišit archetypovou matku a skutečnou vlastní matku, protože se může jednat o naprosto odlišné entity. Archetyp matky je založen na ženství. Symboly matky vypadají v Homérově Odysseii následovně:

<u>Matka</u>	
1. Tma	2
2. Voda	4
3. Moře	11
4. Měsíc	
5. Země	38
6. Hlubiny	7
7. Pojímající přírodní útvary	4
8. Kulturní artefakty a předměty	12
9. Rostliny	1
10. Zvířata	2
11. Mytická zvířata	2
12. Synkreze různých zvířat	
13. Synkreze člověk - zvíře	
14. Deformace těla a deformity vůbec	
15. Mytické postavy s lidskou podobou	8
16. Prapředek	
17. Monarcha	7
18. Prarodič	4
19. Rodič	7

³⁴ EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 312.

1. **Tma** – v této vrstvě se vyskytují symboly spojené s nocí, tmou atd. V Odysseii: **zapadlo slunce** (tento symbol se vyskytuje 2x) a **noc božská**.
2. **Voda** – voda je považována za živel Matky. Do této skupiny patří symboly typu řeka, říčka, led, nebo podsvětní řeky. V Odysseii: **proud, řeka živěná nebem** (tento symbol se prolíná s archetypem otce s vrstvou číslo pět – nebe, vyskytuje se 4x), **Pyriflegethón³⁵** a **Kókýtos³⁶**.
3. **Moře** – do této vrstvy spadá vše, co se týká moře, například vlny, hlubiny a také sem patří Okeános. V Odysseii: **moře, vlny** (vyskytuje se 2x), **mořský břeh** (prolíná se s vrstvou pět – země, vyskytuje se 5x), **vlhká dráha** (vyskytuje se 4x), **obrovské vlny, rybnaté moře** (prolíná se s vrstvou deset – zvířata, vyskytuje se 7x), **Ókeanos³⁷** (vyskytuje se 16x), **nesmírná hladina slaná** a **Helléspontos³⁸**.
4. **Měsíc** – sem patří měsíc a vše co se ho týká. Symboly této vrstvy se v Odysseii nevyskytují.
5. **Země** – jakákoli hmota, skála, hora, ostrov. V Odysseii: **Ithaka** (vyskytuje se 39x), **rodná země** (vyskytuje se 22x), **Olympos³⁹** (vyskytuje se 9x), **ostrov, zem, Ógygié** (vyskytuje se 4x), **otcovská země** (vyskytuje se 38x), **Samé** (vyskytuje se 9x), **Dúlichion** (vyskytuje se 7x), **Zakynthos** (vyskytuje se 5x), **mohyla** (vyskytuje se 2), **otcovská půda, Néion⁴⁰, Lesbos, Chios, Psyrié, Mimás, pustý ostrov, Kréta** (vyskytuje se 9x), **země širokocestá, Faros, zem upěchovaná, Asteris, Scherié** (vyskytuje se 2x), **Země** (vyskytuje se 2), **žirná země** (vyskytuje se 2x), **Nériton⁴¹** (vyskytuje se 2x), **Aiolie** (vyskytuje se 2x), **Thrinakie** (vyskytuje se 3x), **ithacká zem**

³⁵ Pyriflegethón je podsvětní řeka řítící se do Acherontu.

³⁶ Kókýtos je také podsvětní řeka „úpění, kvílení“.

³⁷ Ókeanos je bezbřehý veletok obtékající Zemi, pocházejí z něho všechna vodstva, řeky i moře, vycházelo a zapadalo do něj slunce, měsíc i hvězdy. Ókeanos byl nesmírně mocný bůh, zrodil se z boha nebe Úrana a matky země Gaie, byl tudíž bratrem Diova otce Króna, a tedy jedním z nejstarších řeckých božstev vůbec. Někdy býval pokládán za původce celého vesmíru – snad také pro svou nesmírnou plodnost: se svou manželkou a sestrou Téthýíí měl ne méně než tři tisíce synů a tři tisíce dcer. Jednou z nich byla i nymfa Kalypsó.

³⁸ Helléspontos je moře Hellino.

³⁹ Olympos je sídlo bohů, antické „nebe“, kde bohové žili v úplné blaženosti. Olymp čněl podle představ starých Řeků do nebetyčné výše – když se jednou Zeus rozzlobil na Héfaista a srazil ho z Olympu dolů, letěl prý celých devět dní, než dopadl na zemi, na ostrov Lémnos.

⁴⁰ Néion je lesnaté pohoří nad Ithakou.

⁴¹ Nériton je pohoří na Ithace.

(vyskytuje se 9x), **Olymp Ossa, Ossa Pélion, Egypt** (vyskytuje se 5x), **Tafos, Syrié, Kypros**⁴² (vyskytuje se 2x) a **Parnásos**⁴³ (vyskytuje se 5x).

6. **Hlubiny** – podsvětí, propast, hrob, rokle. V Odysseii: **Hádovo sídlo** (vyskytuje se 17x), **úval s roklemi, propast mořská** (prolíná se s vrstvou tři – moře), **hrob, Hád** (vyskytuje se 12x), **Hádova říše** a **Hádova brána**.
7. **Pojímající přírodní útvary** – do této vrstvy můžeme zařadit jeskyně, sluje atd. V Odysseii: **klenutá sluj** (vyskytuje se 9x), **Acherón**⁴⁴, **klenutá jeskyně** a **skalní sluj**.
8. **Kulturní artefakty a předměty** – města, nádoby – pojímající a duté. V Odysseii: **nádoba, číše, Ithaka** (vyskytuje se 20x), **Pylos** (vyskytuje se 5x), **Sparta** (vyskytuje se 6x), **Trója** (vyskytuje se 3x), **Temesa, Thébé** (vyskytuje se 4x), **Athény** (vyskytují se 7x), **Dódóné, Faistos** a **Férai**⁴⁵.
9. **Rostliny** – do této vrstvy patří posvátné stromy, květiny. V Odysseii: **lotos** (vyskytuje se 4x).
10. **Zvířata** – zvířata napomáhající člověku. V Odysseii: **veliká bělostná husa** (vyskytuje se 2x).
11. **Mytická zvířata** – sem spadají chtonická monstra. V Odysseii: **Skylla**⁴⁶ (prolíná se s vrstvou tři – moře, vyskytuje se 16x) a **Charibdis**⁴⁷ (prolíná se s vrstvou tři – moře, vyskytuje se 11x).
12. **Synkreze různých zvířat** – spojení různých zvířat. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
13. **Synkreze člověk – zvíře** – spojení člověka se zvířetem. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
14. **Deformace těla a deformity vůbec** – různá postižení a znetvoření. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

⁴² Ithaka, Ógygié, Dúlíchion, Zakynthos, Lesbos, Chios, Psyrié, Mimás, Kréta, Faros, Asteris, Scherié, Aiolie, Thrínakie, Egypt, Tafos, Syrié a Kypros jsou ostrovy, či země, které Odysseus navštívil.

⁴³ Parnásos je pohoří ve Fókidě, na jehož úpatí je slavná věštitelna delfská.

⁴⁴ Acherón je propast u vchodu do podsvětí.

⁴⁵ Ithaka, Pylos, Sparta, Trója, Temesa, Thébé, Athény, Dódóné, Faistos, Férai jsou města.

⁴⁶ Skylla je hrozná mořská obluda, jíž nikdo neunikl, ani bůh by ji nepřemohl.

⁴⁷ Charibdis je hrozná podmořská obluda.

- 15. Mytické postavy s lidskou podobou** – do této vrstvy patří bohyně a ženy. V Odysseii: **Pénélope**⁴⁸ (vyskytuje se 2x), **Héra**⁴⁹ (vyskytuje se 7x), **Sudičky**⁵⁰, **Alkméné, Létó**⁵¹ (vyskytuje se 3x), **Ífimedea, Neaira a Kastór**.
- 16. Prapředek** – do této vrstvy můžeme zařadit pramáti. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
- 17. Monarcha** – sem patří královny. V Odysseii: **Pénélope**⁵² (vyskytuje se 79x), **Klytaiméstra** (vyskytuje se 2x), **Eurydiké, Helené** (vyskytuje se 21x), **Alkandré, Polydamna a Árété** (vyskytuje se 14x).
- 18. Prarodič** – babičky, baby, moudré stařeny. V Odysseii: **Eurykleia** (vyskytuje se 25x), **Eurymedúsa, Eurynomé** (vyskytuje se 11x) a **Amfitheá**.
- 19. Rodič** – sem patří vlastní matka, macecha. V Odysseii: **Periboia, Persé, Antikleia, Týró, Epikasté, Krataiis, Maia**.

⁴⁸ Pénélope, jak uvádí Encyklopedie antické mytologie, je žena Odyssea, na jehož návrat z Tróje musela čekat dvacet let, je to matka Telemacha. Pénélope platí za vzor věrné manželky.

⁴⁹ Héra, jak uvádí Encyklopedie antické mytologie, je dcera Krona a Rheie, sestra a manželka Dia, matka Area, Hefaista, Eileithyie a Hebe.

⁵⁰ Sudičky jsou bohyně osudu, Moiry.

⁵¹ Létó je matka Apollónova a Artemidina.

⁵² Penelope je manželka Odysseova a matka Télemachova. Je to vážená, rozvážná, moudrá a věrná žena.

5.3. Archetyp otce

Archetyp otce se u dítěte objevuje až později. „*Otec tedy představuje v modelovém zjednodušení doplňkovou doménu symbiózy, společně s matkou tvoří tzv. rodičovský archetyp.*“⁵³ Chápání otce je založeno na pohlaví dítěte, chlapci mají v otci vzor a u dívek je to první heterosexuální objekt. I u otce musíme dávat pozor na to, abychom archetypového otce nezaměňovali se skutečným, stejně jako u matky se může jednat o naprosto odlišné entity. V Odysseii vypadají symboly archetypu otce následovně:

<u>Otec</u>	
1. Světlo	
2. Oheň	1
3. Pohybující síly	7
4. Slunce	1
5. Nebe	5
6. Výšky a vznášení	1
7. Směřování k cíli	
8. Kulturní artefakty a předměty	16
9. Rostliny	2
10. Zvířata	10
11. Mytická zvířata	
12. Synkreze různých zvířat	
13. Synkreze člověk - zvíře	1
14. Deformace těla a deformity vůbec	
15. Mytické postavy s lidskou podobou	25
16. Prapředek	4
17. Monarcha	34
18. Prarodič	14
19. Rodič	45

⁵³ EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 332.

1. **Světlo** – do této vrstvy patří světlo, den. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
2. **Oheň** – sem se dá zařadit oheň a blesk. V Odysseii: **žhnoucí oheň**.
3. **Pohybující síly** – pohybující neviditelné síly – vítr, vzduch, duch. O Odysseii: **vanutí větru, Zefyros** (vyskytuje se 11x), **ostré větry, Euros** (vyskytuje se 4x), **Notos** (vyskytuje se 6x), **Boreás**⁵⁴ (vyskytuje se 5x) a **Diův déšť** (vyskytuje se 2).
4. **Slunce** – do této vrstvy můžeme zařadit slunce, záře, světlo. V Odysseii: **sluneční záře**.
5. **Nebe** – nebe, oblaky atd. V Odysseii: **nebesa, střed nebe, nebesa širá a stinné oblaky**.
6. **Výšky a vznášení** – sem patří výšky, vznášení, skákání. V Odysseii: **ve výši hřímá**.
7. **Směřování k cíli** – cesta, všechny aktivní činnosti. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
8. **Kulturní artefakty a předměty** – do této vrstvy můžeme zařadit kopí, šíp, meč nebo trůn. V Odysseii: **kopí** (vyskytuje se 8x), **trůn, berla** (vyskytuje se 2x), **žezlo** (vyskytuje se 5x), **ostré hroty, broušený meč** (vyskytuje se 17x), **ukrutný meč, žezlem vládnoucí král, sekera, trojzubec, osidla, dřevěný kůň, kožený měch, oštěp** (vyskytuje se 4x), **kovaný meč a luk** (vyskytuje se 27x).
9. **Rostliny** – posvátné stromy a rostliny. V Odysseii: **košatý vysoký strom a dub s vysokým listím** (vyskytuje se 2x).
10. **Zvířata** – bojovná a vznešená zvířata mužského pohlaví. V Odysseii: **orel** (vyskytuje se 5x), **pták** (vyskytuje se 3x), **tuleň** (vyskytuje se 4x), **lev** (vyskytuje se 2x), **pardál, had, kanec, jelen, sup** a **Argos**⁵⁵ (vyskytuje se 13x).
11. **Mytická zvířata** – do této vrstvy patří božstva se zvířecí podobou, bájná zvířata. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
12. **Synkreze různých zvířat** – spojení různých zvířat, nejčastěji okřídlená. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
13. **Synkreze člověk – zvíře** – sem spadá spojení člověka se zvířetem. V Odysseii: **Eurytión**⁵⁶.

⁵⁴ Zefyros, Euros, Notos a Boreás jsou větry a bohové těchto větrů.

⁵⁵ Argos je Odysseův pes.

- 14. Deformace těla a deformity vůbec** – různá poškození a znetvoření. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
- 15. Mytické postavy s lidskou podobou** – bohové a významní muži. V Odysseii: **Poseidón**⁵⁷ (vyskytuje se 52x), **Zeus**⁵⁸ (vyskytuje se 255x), **Forkýs** (vyskytuje se 4x), **Asfalión**, **Próteus** (vyskytuje se 4x), **Thyestés** (vyskytuje se 2x), **Medón** (vyskytuje se 7x), **Echenéos**, **Amfitryón**, **Péleus** (vyskytuje se 3x), **Tyndareós**, **Alóeus**, **Mínós**, **Eteóneus** (vyskytuje se 2x), **Oikleíés**, **Mantios**, **Polyfeidés**, **Kleitós**, **Mentór** (vyskytuje se 18x), **Antifos**, **Halithersés** (vyskytuje se 2x), **Arnaios**, **Eurybatés**, **Íros** (vyskytuje se 15x) a **Alfeios** (vyskytuje se 2x).
- 16. Prapředek** – sem můžeme zařadit praotce, prapředka atd. V Odysseii: **Arkeisios**, **Ithakos**, **Polyktór** a **Néritos**.
- 17. Monarcha** – do této vrstvy patří král a vládce. V Odysseii: **Agamemnón**⁵⁹ (vyskytuje se 28x), **Odysseus**⁶⁰ (vyskytuje se 583x), **Láertés**, **Nestór** (vyskytuje se 48x), **Meneláos** (vyskytuje se 62x), **Néleus** (vyskytuje se 9x), **Priamos** (vyskytuje se 5x), **Dioklés**, **Polybos** (vyskytuje se 8x), **Thón**, **Rhadamanthys** (vyskytuje se 2x), **Eumélos**, **Nausithoos** (vyskytuje se 3x), **Alkinoos** (vyskytuje se 52x), **Dymás**, **Rhéxénór**, **Ílos**, **Aiol**, **Lamos**, **Antifatés** (vyskytuje se 3x), **Amfión**, **Aiétés**, **Feidón** (vyskytuje se 3x), **Alkastos**, **Ídomenés**, **Faidimos**, **Dioklés**, **Fylakos**, **Amfiaráos**, **Ktésios**, **Arétos**, **Mínós**⁶¹, **Echetos** (vyskytuje se 3x) a **Peirithoos** (vyskytuje se 2x).
- 18. Prarodič** – vlastní dědeček, moudrý stařec. V Odysseii: **Agyptios**, **Peisénór**, **Mentór**, **Halithersés**, **Peisénór** (vyskytuje se 2x), **Eteóneus**, **Dolios**, **Pontonoos**

⁵⁶ Eurytión je Kentaur, který se pokusil unést Hippodameiu.

⁵⁷ Poseidón, jak uvádí Encyklopedie antické mytologie, je bůh moře, syn Krona a Rheie, bratr Dia a Háda. Jeho zbraní je trojzubec, kterým vyvolává mořské bouře a otřásá zemí, jeho posvátným zvířetem je kůň, do kterého se někdy proměňuje.

⁵⁸ Zeus, jak uvádí Encyklopedie antické mytologie, je syn Rheie a Krona, Zeus po těžkém boji zbavil otce moci a spolu s Titány ho uvrhl do Tartaru. Byl nejmladší ze třech sourozenců, jemu, jakožto nejmladšímu připadla vláda nad nebem a zemí, prostřední Poseidón se stal vládcem moří a nejstarší Hádés králem podsvětí. Je to nejvyšší vládce nad všemi bohy i lidmi. Jako nejvyšší bůh je především pánem přírody, svou moc dával najevo blesky a hromy.

⁵⁹ Agamemnón byl mykénský král, který patřil mezi nejmocnější panovníky celého Řecka. Po návratu z Tróje ho nechal zabít jeho bratranec Aigisthoos spolu s jeho manželkou Klytaiméstrou.

⁶⁰ Odysseus, podle Encyklopedie antické mytologie, je král ostrova Ithaky, syn Láerta. Jako mladý muž byl Odysseus při lovu na kance poraněn a utržil jizvu, podle níž ho o mnoho let později poznala jeho chůva. Je považován za nejchytřejšího Řeka před Trójou.

⁶¹ Mínós je král na Krétě, je to Diův důvěrník a soudce v podsvětí.

(vyskytuje se 4x), **Tektón**, **Teiresiás** (vyskytuje se 14x), **Melampús**, **Echenéos**, **Arétos** a **Autolykos**.

19. Rodič – do této vrstvy spadá vlastní otec, otčím. V Odysseii: **Atlás**⁶² (vyskytuje se 2x), **Odysseus**, **Íkarios** (vyskytuje se 17x), **Eupeithés** (vyskytuje se 14x), **Polybos**, **Óps** (vyskytuje se 5x), **Peisénór**, **Mastor**, **Euénór** (vyskytuje se 2x), **Fronios** (vyskytuje se 3x), **Nestór**, **Néleus**, **Týdeus** (vyskytuje se 2x), **Achilleus** (vyskytuje se 3x), **Poiás**, **Átreus** (vyskytuje se 24x), **Ortilochos**, **Boéthos** (vyskytuje se 3x), **Kadmos**, **Eurymedón**, **Rhékénór**, **Polynéos**, **Eurymos**, **Hippotés** (vyskytuje se 2x), **Hélios**, **Autolykos** (vyskytuje se 14x), **Salmóneus**, **Aiol** (vyskytuje se 7x), **Ásópos**, **Kreión**, **Péleus**, **Hylax**, **Andraimón**, **Ortilochos**, **Ormenos**, **Klytios** (vyskytuje se 2x), **Nisos** (vyskytuje se 3x), **Dolios** (vyskytuje se 12x), **Deukalión**, **Eurytos** (vyskytuje se 2x), **Oinops**, **Alkimos**, **Polythersés**, **Terpios**, **Arkeisios** a **Láertés** (vyskytuje se 55x).

⁶² Atlás je silný obr, který nese nebeskou klenbu. Je to otec nymfy Kalypsy.

Vnější archetypové triangulum, jak už jsme uvedli, je tvořeno archetypem Dítěte, animy a anima. „Vnější triangulum tedy tvoří základní schéma budoucí rodiny potomka, jehož oidipovské motivy byly vytěsněny a přešly do nevědomí, mohli bychom také říci, že vnitřní triangulum tvoří nevědomí triangula vnějšího.“⁶³

5.4. Archetyp dítěte

Archetyp dítěte je velmi podobný archetypu Self, jediná odlišnost je v tom, že v archetypu dítěte je zdůrazněna dětská složka. „Archetyp dítěte je symbol, který v pohádkách, bájích a snech zosobňuje nové vnímání života a začínající obnovu života. Archetyp dítěte zobrazuje vnitřní, duševní, budoucí vývojové možnosti ve snění. Zejména v druhé polovině života se archetyp dítěte v mnoha lidech probouzí a může zásadně ovlivnit změnu osobnosti.“⁶⁴ Jak uvádí M. Exner je dítě symbiotické a expanzivní a symboly k němu vztahované mají převážně antropomorfní podobu. Jak dále M. Exner uvádí, znamená dítě ve všech morfologických variantách symbol obnovy a naděje. V Odysseii se symboly archetypu dítěte nevyskytují. Za archetyp dítěte je považováno to, které je pobožňováno nebo má nějaké zvláštní schopnosti, dovednosti či znalosti, velmi rychle tyto děti rostou a dospívají a také velmi často brzy umírají.

⁶³ EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 290.

⁶⁴ JUNG, C. G. Lexikon Jungscher Grundbegriffe, str. 95.

5.5. Archetyp anima

Archetyp animy je u žen chápán ve slabé verzi a u mužů je chápán v silné verzi, což znamená, že jen u mužů tvoří anima entitu kolektivního nevědomí. „Anima je archetyp duševního života a ženskosti v nevědomí muže. Tento duševní obraz se vyvíjí v závislosti na výměně názorů a častých střetnutí s matkou.“⁶⁵ Dalo by se říci, že archetyp animy vzniká diferenciací k archetypu matky. Jak uvádí M. Exner, tak se anima v našem pojetí vyvíjí v pěti symbolických stupních, od nejsyrovějších až k těm nejduchovnějším polohám. V Odysseii vypadají symboly archetypu anima následovně:

<u>Anima</u>	
1. Tma, světlo	
2. Voda, oheň	
3. Moře, pohybující síly	1
4. Měsíc, slunce	
5. Země, nebe	
6. Hloubky, výšky	
7. Pojímající přírodní útvary, směřování k cíli	
8. Kulturní artefakty a předměty	
9. Rostliny	2
10. Zvířata	5
11. Mytická zvířata	
12. Synkreze různých zvířat	
13. Synkreze člověk - zvíře	3
14. Deformace těla a deformity vůbec	
15. Mytické postavy s lidskou podobou	49
16. Ženský prapředek	
17. Ženský monarcha	4
18. Stařena	
19. Rodinný okruh	

⁶⁵ JUNG, C. G. Lexikon Jungscher Grundbegriffe, str. 20.

1. **Tma/Světlo** – do této vrstvy patří nitro, láska, slast atd. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
2. **Voda/Oheň** – láska, rosa, vzplanutí. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
3. **Moře/Pohybující síly** – erotické vanutí, víly spojené s vodou. V Odysseii: **široký mořský klín**.
4. **Měsíc/Slunce** – do této vrstvy patří Luna, Slunce. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
5. **Země/Nebe** – erotizovaná země či nebe, popřípadě zakletí animy do symbolů spojených s touto vrstvou. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
6. **Hloubky/Výšky** – do této vrstvy opět patří symboly související se zakletou animou. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
7. **Pojímající přírodní útvary/Směřování k cíli** – do této vrstvy jde opět zařadit symboly zakleté animy, či putování za osvobozením. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
8. **Kulturní artefakty a předměty** – předměty v nichž je anima zakleta, či socha znázorňující animu. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
9. **Rostliny** – do této vrstvy můžeme opět zařadit symboly, do nichž je anima zakleta a dále sem patří něžné, krásné rostliny, které označují animu. V Odysseii: **býlí** (vyskytuje se 2x) a **Móly**⁶⁶.
10. **Zvířata** – každé ženské něžné či dravé zvíře. V Odysseii: **pták, orlice, vodní pták, Filoméla**⁶⁷ a **vlaštovka**.
11. **Mytická zvířata** – zvířata, do nichž byla anima zakleta, či mluvící zvířata. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
12. **Synkreze různých zvířat** – do této vrstvy patří spojení různých zvířat. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
13. **Synkreze člověk – zvíře** – Seirény, Harpyje, mořské panny, spojení ženy se zvířetem. V Odysseii: **Gorgona**⁶⁸, **Seirény**⁶⁹ (vyskytuje se 9x) a **Harpyje**⁷⁰ (vyskytuje se 2x).

⁶⁶ Móly je kouzelná bylina, kterou dal Hermés Odysseovi, když šel ke Kirce.

⁶⁷ Filoméla je dcera athénského krále Pandíona, proměněná ve vlaštovku, nebo ve slavíka, aby se zachránila před Téreem.

14. Deformace těla a deformity vůbec – různá poškození a znetvoření. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

15. Mytické postavy s lidskou podobou – bohyně a dívky. V Odysseii: **Músa**⁷¹ (vyskytuje se 6x), **Kalypsó**⁷² (vyskytuje se 28x), **Pallas Athéna**⁷³ (vyskytuje se 174x), **Thoósa**, **Nymfy** (vyskytuje se 25x), **Zora**⁷⁴ (vyskytuje se 60x), **Alkméné**, **Týró** (vyskytuje se 3x), **Mykéné**, **Lítice**⁷⁵ (vyskytuje se 2x), **Amfitríté**⁷⁶ (vyskytuje se 4x), **Artemis**⁷⁷ (vyskytuje se 16x), **Adrésté**, **Alkippé**, **Fyló** (vyskytuje se 2x), **Afrodíté**⁷⁸ (vyskytuje se 7x), **Eidotheé**, **Ifthímé**, **Démétér**, **Leukothea**, **Ínó Leukotheó**, **Charitky**⁷⁹ (vyskytuje se 3x), **Kirké** (vyskytuje se 43x), **Persefoné**⁸⁰ (vyskytuje se 11x), **Kréthea**, **Chlóris**, **Prokris**, **Faidra**, **Ariadné**, **Klymené**, **Maira**, **Erifýlé**, **Kassandra**, **Klytaiméstra** (vyskytuje se 2x), **Hébé**, **Světlušé** (vyskytuje se 2x), **Zářná**⁸¹, **Erínýs**, **Ktimené**, **víla**, **Autonoé**, **Hippodameia**, **Melanthó** (vyskytuje se 2x), **Eileithyia**, **Thetis**, **Pověst**, **Antiopé**, **Megaré** a **Péró**.

16. Ženský prapředek – ženský předek, na našem území například Libušé atd. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

⁶⁸ Gorgona je Medúsa, při pohledu na její hlavu každý zkameněl.

⁶⁹ Seirény jsou dvě pěvkyně, které kouzelným hlasem k sobě lákaly plavce a pak je usmrcovaly.

⁷⁰ Harpyje jsou zpola ženy a zpola ptáci (ohybné „uchvatitelky“).

⁷¹ Músa je Diova dcera, bohyně básnictví a zpěvu.

⁷² Kalypsó, podle Encyklopedie antické mytologie, je nymfa, dcera Atlanta, která na svém ostrově Ógygie zdržovala ztroskotaného Odyssea, protože ho chtěla získat za muže a učinit ho nesmrtelným.

⁷³ Pallas Athéna, podle Encyklopedie antické mytologie, je dcera Dia, kterou zplodil ze své svaté hlavy, oděnou ve válečné výstroji. Je to jeho nejmilovanější dcera. Je to bohyně války vedené s rozmyslem a rozvahou (opakem je Arés), bohyně moudrosti, ochránkyně umění i uměleckých řemesel, ochránkyně statečných a chytrých mužů. Jejím velkým chráněncem byl Odysseus. Vedle Dia byla nejmocnější bytostí celého Olympu.

⁷⁴ Zora neboli Jitřenka, byla označována též jako Éós, podle Encyklopedie antické mytologie, je bohyně ranních červánků. Vstávala každého rána ze svého lůžka v Ókeanu a vstupovala do svého třpytivého vozu taženého dvěma růžovými mladými koníky, aby přinesla lidem světlo nového dne.

⁷⁵ Lítice jsou bohyně pomsty.

⁷⁶ Amfitríté je bohyně šumného moře, které je sídlem mořských oblud.

⁷⁷ Artemis, podle Encyklopedie antické mytologie, je dcera Dia a Leto, dvojče Apollóna. Je dobrotivá i ukrutná zároveň, vládne světu zvířat, pomocnice při porodu, bohyně měsíce i smrti. Je to bohyně lovu.

⁷⁸ Afrodíté, podle Encyklopedie antické mytologie, je bohyně krásy a lásky, je dcerou Dia a Diony. Nejpůvabnější ze všech řeckých bohů. Pro svou krásu se stala jednou z nejmocnějších a nejuctívanějších bohů.

⁷⁹ Charitky jsou krásné družky Afrodítiny, bohyně půvabu, byly tři.

⁸⁰ Persefoné, podle Encyklopedie antické mytologie, je dcera Demetry a Dia, která byla Hádem unesena do jeho temné říše, kde s ním jako jeho manželka nyní panuje nad mrtvými.

⁸¹ Zářná a Světlušé jsou Héliovi dcery, které hlídaly otcova stáda na Thrínakii.

- 17. Ženský monarcha** – do této vrstvy spadají princezny. V Odysseii: **Klymené, Polykasté, Hermioné** a **Nausikaá** (vyskytuje se 14x).
- 18. Stařena** – tato vrstva se vyskytuje jen zcela výjimečně. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
- 19. Rodinný okruh** – postavy dívek, které nejsou členkami rodiny a jsou to heterosexuální objekty, do této vrstvy se dají zařadit manželky, milenky, snoubenky, ale také sem patří platonické lásky, jako jsou například modelky, herečky a zpěvačky. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

5.6. Archetyp animus

„Archetyp anima vzniká ze společného, universálně mužského psychického základu diferenciací v protikladu k hlubinnému znaku otce.“⁸² I animus se vyskytuje v silné a slabé verzi, u muže je animus vědomý, což znamená, že se vyskytuje ve slabé verzi a u ženy se jedná o entitu kolektivního nevědomí, což naopak znamená, že se jedná o silnou verzi. „Animus je mužský duševní obraz v ženě. Přesněji řečeno je to logo zásady v nevědomí ženy.“⁸³ Díky animovi jsou ženy schopné vytvářet partnerské vztahy, vstupovat do nich a udržovat je. Když se muž ztotožňuje s animou a když se žena ztotožňuje s animem, vede tento stav k homosexualitě. Podle M. Exnera se animus stejně jako anima vyvíjí v pěti symbolických stupních, od nejsyrovějších až k těm nejduchovnějším polohám. V Odysseii se symboly archetypu animus vyskytují následovně:

Animus	
1. Světlo, tma	
2. Oheň, voda	
3. Pohybující síly, moře	
4. Slunce, měsíc	
5. Nebe, země	
6. Výšky, hloubky	
7. Směřování k cíli, pojímající přírodní útvary	
8. Kulturní artefakty a předměty	4
9. Rostliny	
10. Zvířata	10
11. Mytická zvířata	1
12. Synkreze různých zvířat	
13. Synkreze člověk - zvíře	
14. Deformace těla a deformity vůbec	4
15. Mytické postavy s lidskou podobou	127
16. Mužský prapředek	
17. Mužský monarcha	11
18. Stařec	
19. Rodinný okruh	

⁸² EXNER, M. Struktura symbolična v pohledu psychoanalytické literární vědy, str. 375.

⁸³ JUNG, C. G. Lexikon Jungscher Grundbegriffe, str. 23.

1. **Světlo/Tma** – světlo je symbolem pro rozum a ducha, také lásku, která je velmi důležitá, když animus nemiluje animu, tak se jedná o tmu. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
2. **Oheň/Voda** – oheň je symbolem pro sexuální touhu a s vodou se váže například obraz milého na hladině. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
3. **Pohybující síly/Moře** – vanutí je projevem sexuální touhy, má oplozující charakter a i když má moře mateřský charakter, tak rozbouřené moře je připisováno animovi. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
4. **Slunce/Měsíc** – pro animu je animus sluncem jejího života a toto pojetí se prolíná i do měsíce. Obě tato pojetí jsou projevem Ducha. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
5. **Nebe/Země** – do této vrstvy můžeme zařadit zakletí anima do jakékoli podoby, která se týká země. Symboly anima týkající se nebe jsou například obláček, mrak, nebo zvířata spojená s nebem. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
6. **Výšky/Hloubky** – prototypem této vrstvy je Ikaros. Jakékoli výšky a vznášení. O symbolech hloubky hovoříme tehdy, když animus proniká do hloubek, aby přemohl jakékoli monstrum, nebo když chce vysvobodit zakletou animu. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
7. **Směřování k cíli/Pojímající přírodní útvary** – i do této vrstvy se dají zařadit symboly, týkající se přemožení monstra a také když se animus proboují k zakleté animě. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
8. **Kulturní artefakty a předměty** – do této vrstvy se dá zařadit například princova koruna, či se může jednat o anima, který je zakletý do nějakého kulturního artefaktu či předmětu. Též se sem dají zařadit symboly týkající se boje, které animus potřebuje k přemožení protivníka či monstra. V Odysseii: **zlatý prut, umělá pouta, kyj a luk** (vyskytuje se 7x).
9. **Rostliny** – do této skupiny patří rostliny, nebo stromy, které se týkají anima. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
10. **Zvířata** – do této vrstvy spadají všechna zvířata mužského pohlaví, která člověku pomáhají či ho inspirují. V Odysseii: **pes, draví ptáci, racek, psi zlatí a stříbrní, lev**

(vyskytuje se 2x), **vlk** (vyskytuje se 2x), **krouživý jestřáb**, **holub** (vyskytuje se 2x), **Zářný a Světloš**⁸⁴.

11. Mytická zvířata – do této vrstvy spadají jakákoli mluvící zvířata. V Odysseii: **Kerberos**.⁸⁵

12. Synkreze různých zvířat – smíšení různých částí zvířat s mužským pohlavím. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

13. Synkreze člověk – zvíře – spojení člověka se zvířetem. Do této vrstvy spadají například čerti a ďáblové. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

14. Deformace těla a deformity vůbec – jakákoli poškození a znetvoření. V Odysseii: **Kyklóповé**⁸⁶ (vyskytuje se 34x), **Giganti**⁸⁷ (vyskytuje se 2x), **Efiáltés a Ótos**⁸⁸.

15. Mytické postavy s lidskou podobou – do této vrstvy patří všichni bohové, bojovníci, hrdinové, princové, vládci, zkrátka všichni významní muži. V Odysseii: **Hélios Hyperión**⁸⁹ (vyskytuje se 20x), **Odysseus** (vyskytuje se 12x), **Aigisthos** (vyskytuje se 20x), **Orestés** (vyskytuje se 8x), **Hermés**⁹⁰ (vyskytuje se 31x), **Fémios** (vyskytuje se 6x), **Mentés** (vyskytuje se 2x), **Antinoos** (vyskytuje se 56x), **Eurymachos** (vyskytuje se 29x), **Eurynomos** (vyskytuje se 2x), **Halithersés**, **Leiókritos**, **Noémón** (vyskytuje se 4x), **Achilleus**⁹¹ (vyskytuje se 22x), **Aiás** (vyskytuje se 5x), **Patroklos** (vyskytuje se 5x), **Antilochos** (vyskytuje se 6x), **Diomédés**, **Filoktétés** (vyskytuje se 2x), **Ídomeneus** (vyskytuje se 2x), **Apollón Foibos**⁹² (vyskytuje se 30x), **Frontis**, **Láerkés**, **Memnón**, **Déifobos** (vyskytuje se 2x),

⁸⁴ Zářný a Světloš jsou koně, kteří táhnou Zoře (Jitřence) její kočár.

⁸⁵ Kerberos je trojhlavý pes, který hlídá vchod do podsvětí.

⁸⁶ Kyklóповé jsou divoký národ obrů s jedním okem.

⁸⁷ Giganti jsou národ zpupných obrů, kteří jsou příbuzní Kyklópům.

⁸⁸ Efiáltés a Ótos jsou synové Poseidóna, jsou to obři, kteří zaútočili na Olymp. Oba usmrtil Apollón.

⁸⁹ Hélios Hyperión, podle Encyklopedie antické mytologie, je bůh Slunce, syn Titána Hyperiona. Hélios jezdí každý den po obloze slunečním vozem, přičemž může vidět vše, co se na zemi děje.

⁹⁰ Hermés, podle Encyklopedie antické mytologie, je syn Dia a Plejády Maie, vynálezavý, obratný a lživý. Ještě v den svého narození vylezl ze své kolébky, našel želvu a vyrobil si z ní hudební nástroj, jehož rezonanční desku tvořil její krunýř: lyru. Je poslem Dia a všech nebesťanů, odvádí mrtvé do Hádu.

⁹¹ Achilleus je největší a nejslavnější achajský hrdina, který patřil k nejvýznamnějším postavám Agamemnónova vojska. Jeho matka byla mořská bohyně Thetis, která ho koupala v podsvětní řece Styx a jediným jeho slabým místem byla pata, za kterou ho matka při koupeli držela.

⁹² Apollón Foibos, podle Encyklopedie antické mytologie, je syn Dia a Létó, bratr Artemidy. Je bohem věštevství, jeho nejproslulejší orákulum bylo v Delfách. Byl to mocný bůh, neomylný lučištník, trestal pýchu a zpupnost, jeho poslem byl jestřáb.

Diomédés, Antiklos, Héfaistos⁹³ (vyskytuje se 19x), **Faidimos, Títhónos, Órion** (vyskytuje se 3x), **Iasión, Tityos** (vyskytuje se 2x), **Démodikos** (vyskytuje se 11x), **Akroneós, Elatreus** (vyskytuje se 2x), **Nauteus, Ókyalos, Prymneus, Anchialos, Pontonoos, Anabésineós, Eretmeus, Próreus, Thoón, Amfialos** (vyskytuje se 2x), **Euryalos** (vyskytuje se 6x), **Arés⁹⁴** (vyskytuje se 16x), **Héraklés** (vyskytuje se 7x), **Eurytos** (vyskytuje se 2x), **Haliós, Polybos** (vyskytuje se 3x), **Epeios, Polyfémos** (vyskytuje se 3x), **Télemos, Aiól, Aiétés, Eurylochos** (vyskytuje se 9x), **Polítés, Hádés⁹⁵** (vyskytuje se 6x), **Elpénór** (vyskytuje se 5x), **Perimédés** (vyskytuje se 2x), **Krétheus, Enípeus** (vyskytuje se 2x), **Oidipús** (vyskytuje se 2x), **Néleus, Ífiklos** (vyskytuje se 3x), **Aiant, Nestór, Eurypylos, Epeios, Telamón** (vyskytuje se 2x), **Mínós** (vyskytuje se 2x), **Tantalos, Sísyfos, Théseus, Peirithoos, Iásón, Eumaios** (vyskytuje se 49x), **Mesaulios** (vyskytuje se 2x), **Thoás, Melampús, Polyfeidés, Theoklymenos** (vyskytuje se 8x), **Peiraios** (vyskytuje se 8x), **Medón** (vyskytuje se 3x), **Amfinomos** (vyskytuje se 12x), **Melantheus** (vyskytuje se 18x), **Íris, Eurydamás, Peisandros** (vyskytuje se 3x), **Múlios, Ikmalios, Ídomenés, Eurybatés, Zéthos, Filoitios** (vyskytuje se 5x), **Ktésippos** (vyskytuje se 5x), **Ageláos** (vyskytuje se 8x), **Ífitos** (vyskytuje se 3x), **Eurytos, Leiódés** (vyskytuje se 4x), **Amfimedón** (vyskytuje se 6x), **Démoptolemos** (vyskytuje se 2x), **Euryadés, Elatos, Leiókritos, Dionýsos (Bakchos), Peliás, Aisón, Ferés, Amytháón, Amfión, Nestór, Chromios, Periklymenos, Kastór, Polydeukés, Neoptolemos, Megapenthés, Antifatés, Mantios, Oikleíés, Amfiarás, Alkmaión, Amfilochos a Itylos.**

16. Mužský prapředek – do této skupiny patří mužský prapředek. Symboly této vrstvy jsou celkem časté, avšak v Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

⁹³ Héfaistos, podle Encyklopedie antické mytologie, je syn Dia a Héry, nejzručnější mezi bohy, který se však narodil chromý, a proto jej jeho matka hodila do moře, kde ho Thetis zachytila a pečovala o něj. Z vděčnosti za záchranu ukoval později jejímu synovi Achilleovi nádherné zbraně. Je to kulhavý bůh ohně, výtečný umělec.

⁹⁴ Arés, podle Encyklopedie antické mytologie, je syn Dia a Héry, nenasytý, ubručený, krvežíznivý bůh divokého boje bez pravidel, který se ošklivý dokonce svému vlastnímu otci. Nejraději se Arés zdržuje u barbarských Thráků nebo mezi Amazonkami.

⁹⁵ Hádés, podle Encyklopedie antické mytologie, je syn Krona a Rheie, bratr Dia a Poseidóna, kterému při dělení světa připadla říše mrtvých.

- 17. Mužský monarcha** – sem patří princové, velmi důležitý je v této skupině aspekt nástupnictví. V Odysseii: **Télemachos**⁹⁶ (vyskytuje se 248x), **Peisistratos** (vyskytuje se 13x), **Thrasymédés** (vyskytuje se 4x), **Echfrón**, **Stratios**, **Arétos**, **Perseus**, **Megapenthés**, **Láodamás**, **Halios** a **Klytonéos**.
- 18. Stařec** – do této vrstvy spadají symboly typu moudrý stařec, vlastní dědeček, učitel, mág, nebo mistr. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.
- 19. Rodinný okruh** – jak už jsem uvedla u archetypu animy, tak do této vrstvy spadají heterosexuální objekty, v tomto případě muži, kteří nepatří do rodiny a pro dívku jsou sexuálními objekty. Do této vrstvy se dá zařadit manžel, milenec, či svůdce, ale i platonické objekty dívčích tužeb, jako jsou například zpěváci, herci a umělci. V Odysseii se symboly této vrstvy nevyskytují.

⁹⁶ Télemachos, podle Encyklopedie antické mytologie, je syn Odyssea a Pénélopei, chytrý mladý muž, který rozhodně vystupuje proti dotěrným nápadníkům své matky a vydává se k Nestorovi a Menelaovi, aby se něco dozvěděl o svém otci, již dvacet let nepřítomném. Když se vrací domů, zastihne hledaného u Eumaia (pastýř vepřů), Odysseus se dá svému synovi po určitém váhání poznat a potrestá pak společně s ním všechny nápadníky.

6. Srovnání

Když porovnáme všechny hodnoty z tabulek všech archetypů dohromady, vypadá souhrnná tabulka následovně:

	Self	Matka	Otec	Dítě	Anima	Animus
19. Rodič		7	45			
18. Prarodič		4	14			
17. Monarcha		7	34		4	11
16. Prapředek			4			
15. Mytické postavy s lidskou podobou		8	25		49	127
14. Deformace těla a deformity vůbec						4
13. Synkreze člověk - zvíře			1		3	
12. Synkreze různých zvířat						
11. Mytická zvířata		2				1
10. Zvířata		2	10		5	10
9. Rostliny		1	2		2	
8. Kulturní artefakty a předměty		12	16			4
7. Směřování k cíli, pojímající přírodní útvary		4				
6. Výšky, hloubky		7	1			
5. Nebe, země		38	5			
4. Slunce, měsíc			1			
3. Pohybující síly, moře		11	7		1	
2. Oheň, voda		4	1			
1. Světlo, tma		2				
Celkem	0	109	166	0	64	157
Symboły celkem	496					

Jak je na první pohled zřejmé, více se v Odysseii vyskytují symboly mužského charakteru, tedy symboly archetypu otce a symboly archetypu animus, což můžeme vysvětlit tím, že muži byli v archaickém Řecku považováni za důležitější, to oni vládli, bojovali a stávali se hrdiny. Už na počtu a rozložení symbolů podle vrstev vidíme, že známých důležitých osobností máme více mezi muži. Když už se nám symboly vyskytují i u žen, je to

v nepatrné míře a vždy se jedná pouze o královny, princezny, bohyně, chůvy, či nějaké úchvatné animy, nikdy se nejedná o nějakou neurozenou či nestarostlivou ženu.

Také se častěji vyskytují symboly vnitřního archetypového triangula. To, že se v Odysseii vyskytují spíše symboly vnitřního archetypového triangula znamená, že autor dbá více na hodnoty, z nichž každý člověk vychází, než na ty, ke kterým směřuje a o které se snaží. Je velmi zajímavé, že u archetypu matky máme větší výskyt symbolů ve spodní části tabulky, tedy symboly vrstev 1 – 10, zatímco u archetypu muže se nám symboly vyskytují častěji ve vrchní části tabulky, tedy ve vrstvě 10 – 19. Tento jev by se dal vysvětlit právě tím, že v Řecku nebylo tolik žen, o kterých by bylo podle Homéra nutné mluvit, aby děj nijak neutrpěl a jako druhý důvod můžeme uvést i to, že pro daný příběh byly důležitější živly a artefakty týkající se Matky, než matka samotná. Důvodem může být i to, že archaický člověk byl stále ještě ovlivněn bohy první generace, teda Gaiou a Úranem, a považoval za velmi důležitou plodivou Matku. Vysvětlením pro četnější obsazení vrchní části tabulky u archetypu otce je to, že se v Odysseii vyskytuje velký počet králů, vůdců, moudrých starců a i otců. U většiny hrdinů nám Homér udává otce, často i dědy, avšak matky jen zcela výjimečně a trůfáme si říci, že babičky vůbec. Jedinou uvedenou babičkou je babička Télemacha a to jen díky tomu, že je zároveň uváděna jako matka Odysseova.

Dalším velmi zajímavým prvkem je to, že nejslaběji obsazeným archetypem je archetyp animy. I u tohoto závěru můžeme použít vysvětlení, že muži byli chápáni jako důležitější prvky než ženy. Když se podíváme do textu, tak se nám tam vyskytuje nepřeborné množství hrdinů, vládců i obyčejných mužů, avšak jen u velmi malého počtu se dočteme též o jejich ženských protějšcích. Jedinými zástupci archetypu anima jsou buď bohyně, či princezny a v poslední řadě i pár služebných.

Posledním poznatkem, který nám vyplývá ze souhrnné tabulky je to, že ze ženských archetypů se častěji vyskytuje archetyp matky nad archetypem animy. Na vysvětlení tohoto jevu můžeme opět použít to, že ženské protějšky se uváděny jen minimálně, avšak matky, královny, či chůvy se vyskytují častěji než princezny a služebné. U obyčejných mužů

či hrdinů totiž nebyly jejich ženské protějšky tak důležité, jako u králů jejich chotě či jejich matky.

Jak už jsme uvedli, v Odysseii se nevyskytují symboly archetypu Self a archetypu dítěte. Za symboly archetypu Self se považují ty symboly, které souvisí s postavou autora. Absence symbolů Self se tedy dají vysvětlit tím, že Homér, do textu nezařazuje své myšlenky a názory. Homér popisuje pouze příběh Odyssea a nástrah, které mu bohové sesílají, ale nestaví se ani na jednu stranu, nevyjadřuje souhlas ani nesouhlas s chováním, či jednáním postav. Příběh pouze popisuje, bez jakýchkoliv poznatků. „*Zmínili jsme již Homéra jako typický příklad neosobního autora fiktivního příběhu, homérská kritika však přinejmenším do poloviny osmnáctého století kladla důraz výhradně na téma a v obou eposech ji zajímala jen dianoia, tedy ideál vůdce.*“⁹⁷ Symboly Self v Homérově Odysseii nejsou komponované, vytvořené. V Odysseii chybí i symboly archetypu dítěte. Jak už jsme zmínili, je archetyp dítěte založen na božském dítěti, neboli na dítěti se zvláštními schopnostmi. Za symboly archetypu dítěte se nedají považovat symboly týkající se jakýchkoli dětí, je tady nutné zbožštění daného dítěte a teprve poté se dá hovořit o symbolech archetypu dítěte.

⁹⁷ FRYE, N. Anatomie kritiky: čtyři eseje, str. 72.

7. Závěr

Jak už jsme uvedli v úvodu, cílem této práce byla systematizace, izolace a třídění symbolů v Homérově Odysseii podle metody dané monografií: Milan Exner – Struktura symbolična. Naše práce vypadal následovně: nejdříve jsme izolovali nalezené symboly z textu a poté jsme je roztřídili do jednotlivých archetypů (matka, otec, anima, animus) a následně ještě do devatenácti vrstev. Z takto roztříděných symbolů jsme později vytvořili tabulky, které jsou součástí této práce a napomáhají lepší orientaci v daném tématu. Díky tabulkám se nám také lépe vyvozovaly závěry, které jsme nastínily v předchozí kapitole. K těmto závěrům se ještě vrátíme.

Dále jsme se snažili představit v první řadě autora a ve zkratce oba jeho eposy. K tomuto jsme přiřadili i pár zásadních pojmů týkajících se antického Řecka. Chtěli jsme ukázat, že lidé, ať už vládcové, umělci či jen zemědělci, neměli snadný život. Jejich každodenní život, práce i zábava byly ovlivněny mnoha faktory. Bohy, na kterých bylo závislé naprosto všechno, až k Múzám, které vstupovali do básníků a umožňovali jim tvořit jejich velkolepá díla.

Jako další téma jsme zvolili mýtus. Ten byl velmi důležitý pro pochopení dané doby a kultury. Nejen že byl mýtus součástí kultury, pomáhal ji tvořit a udržovat, ale také byl velmi potřebný pro lidi a jejich život. Stejně tak, jak se lidé s problémy obraceli k mýtu a hledali v něm řešení, tak přesně tak se poté začali o radu obracet k Homérovi a jeho eposům. My si již dnes neuvědomujeme váhu mýtu, avšak pro člověka archaické doby to bylo něco jako zákon. Mýty pomáhali lidem předvídat a předpokládat, což byla jejich nezastupitelná funkce.

Když jsme takto představili Homéra a jeho dobu, dostali jsme se i k symbolům. Nejdříve jsme je představily v obecné rovině, uvedli jsme dvě charakteristiky a upřesnili jsme, v jakém smyslu jsou chápány symboly v této práci. Dále jsme uvedli, že jsou symboly velice důležité, protože kdyby neexistovali, tak bychom nemohli nic sdělit a dokonce byly nápomocny i stvoření řeči. Symboly je třeba chápat jako akční entity v textu. Pro příklad

jsme zmínili i další oblast, ve které se symboly vyskytují. Vedle literárního díla můžeme nalézt problematiku symbolů i ve výtvarných dílech.

Poslední částí této práce jsou archetypy a s nimi spojené tabulky. Každý archetyp jsme stručně představili, vysvětlili jsme, co se do něj zařazuje a jak vzniká. Archetyp Self a Dítě se nám v Homérově Odysseii nevyskytují a tak jsme je jen zmínili. U ostatních archetypů, jakými jsou archetyp matky, otce, animy a anima, jsme vždy přidali tabulku, ve které byl v devatenácti vrstvách zaznamenán výskyt symbolů. Pod tabulkou jsme poté ty symboly jmenovitě vypsalý a u těch, co se objevovaly vícekrát, jsme uvedli četnost jejich výskytu. Pro lepší orientaci v textu jsme u ne tak známých výrazů udělali poznámky pod čarou, ve kterých jsou pojmy vysvětleny.

Z výsledných tabulek nám vyplynulo několik možných závěrů. Prvním z nich byl častější výskyt mužských symbolů (otec, animus) nad ženskými. Vysvětlením může být to, že je v hrdinském eposu naprosto předvídatelný častější výskyt mužů než žen. Druhým závěrem, který se také týká mužských symbolů, je to, že se nám častěji vyskytuje otec než animus. Důvodem pro tento závěr je nejspíše to, že se nám v textu objevuje mnoho panovníků a také to, že hrdinové, kteří se v Ílias vyskytují jako animové nám do Odysseii zestárli a jsou tu spíše uváděni jako otcové. Když jsme u četnosti, tak se nám nejméně vyskytují symboly animy. Tento jev můžeme zdůvodnit tím, že kromě princezen a služebných se nám v Odysseii symbolu tohoto archetypu moc nevyskytují. Z porovnání mezi ženskými symboly (matka, anima) nám vyšlo, že častěji se vyskytují symboly matky. Tento jev se dá velmi lehce vysvětlit, je to tím, že u všech hrdinů, vládců, ale i princezen Homér uvádí rodiče, pro lepší orientaci, avšak jejich protějšky jsou uváděny jen zřídka. Velmi zajímavým závěrem je to, že se častěji vyskytují symboly vnitřního archetypového triangula (matka, otec). To, že se častěji objevuje vnitřní archetypové triangulum znamená, že je v Odysseii kladen větší důraz na hodnoty, z kterých člověk vychází než na ty, ke kterým směřuje. Pro tento jev můžou být použity i závěry, v kterých vysvětlujeme, proč se častěji vyskytuje otec než animus a matka než anima. Velmi zajímavým faktem je i to, že se nám u archetypů matky a otce liší pole výskytu. Zatímco u matky je častější frekvence mezi vrstvou 1 – 10, tak u otce je to mezi vrstvou 10 – 19. Pro toto je vysvětlení

nasnadě. Díky velkému počtu králů, otců a moudrých starců je výskyt u otce spíše ve vrchní části, zatímco matka nemá tolik zástupkyň, avšak zase je tu velmi zdůrazněna Matka, její živly, artefakty, které se jí týkají a zvířata s ní spojovaná. Velkým úspěchem pro nás je to, že co jsme si vytyčili na počátku práce, se nám teď odráží ve výsledcích.

8. Seznam použitých zdrojů

AUGUSTA, P. HONZÁK, F. Dějiny starověkého Řecka a Říma. 1. vyd. Praha: Práce, 1994. 107 s. ISBN 80-208-0314-9.

BORECKÝ, V. Porozumění symbolu. 2. vyd. Praha: Triton, 2003. 215 s. ISBN 80-7254-371-7.

CASSIRER, E. Filosofie symbolických forem – Mytické myšlení. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 1996. 299 s. ISBN 80-86005-11-9.

DODDS, E. R. Řekové a iracionálno. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2000. 350 s. ISBN 80-7298-011-4.

EXNER, M. Struktura symbolika v pohledu psychoanalytické literární vědy. 1. vyd. Liberec: Bor, 2009. 576 s. ISBN 978-80-86807-46-1.

FRYE, N. Anatomie kritiky: čtyři eseje. 1. vyd. Brno: Host, 2003. 439 s. ISBN 80-7294-078-3.

GOODMAN, N. Jazyky umění: nástin teorie symbolů. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. 213 s. ISBN 978-80-200-1519-8.

JUNG, C. G. Lexikon Jungscher Grundbegriffe. 2. vyd. Olten: Walter, 1990. 197 s. ISBN 3-530-52451-4.

McCARTY, N. TRÓJA: mýty a skutečnost o záhadném městě. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. 122 s. ISBN 80-7360-134-6.

VERNANT, J-P. Hestia a Hermés: studie k duchovnímu světu Řeků. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2004. 223 s. ISBN 80-7298-093-9.

VERNANT, J-P. Řecký člověk a jeho svět. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2005. 268 s. ISBN 80-7021-731-6.

VOLNÝ, Z. Toulky minulostí světa – druhý díl. 1. vyd. Praha: Baronet & Via Facti, 2000. 221 s. ISBN 80-238-5708-8.